

'The Rijnland Experience'

Dr. J. Jansen, orthopedisch chirurg Rijnland Ziekenhuis, Leiderdorp

Invoering van Rapid Recovery (RR) vraagt om veranderingen in denken en gedrag van mensen. Veranderen is voor veel mensen lastig. De uitspraak: 'Verandering komt op gang als de "pijn van het heden" groter is dan de "angst voor de toekomst"...' is voor Jansen de kern om te veranderen.

Vóór RR betekende de pijn van het heden: de ernstige postoperatieve misselijkheid en het braken van patiënten op de afdeling orthopedie.

Patiënten die een totale heup- of knievervangende operatie ondergaan, waren lastige patiënten voor het pijnteam en de anesthesist. De 'angst voor de toekomst' kan worden uitgelegd als onzekerheid van wat er kan gaan veranderen (van buitenaf) en de veiligheid voor de patiënten. Bij RR gaat het om samenwerken met een geheel team van medewerkers (multidisciplinair): orthoëed, anesthesist, fysiotherapeut, pijnteam, apotheek, afdeling Orthopedie, transferafdeling, operatiekamer, polikliniek Orthopedie, polikliniek Anesthesie en voorlichting.

Het gaat bij RR om het optimale herstel na de heup- of knievervangende ingreep, waarbij het welbevinden van de patiënt centraal staat. Het gaat niet zozeer om sneller, maar allereerst om beter! Je moet je eigenlijk afvragen: 'Waarom is deze patiënt in het ziekenhuis en wat kan er beter?' RR is er voor alle patiënten die worden gepland voor een primaire heup- of knieprothese, er zijn géén exclusiecriteria en het programma is ook geschikt voor hemi- en patellofemorale knieprothese.

Het RR-protocol van het Rijnland Ziekenhuis bestaat uit medische optimalisatie en organisatorische verbeteringen. Bij medische optimalisatie kan worden gedacht aan een verbeterd pijnprotocol (opiaatvrij met zenuwpijnremmers, verdoving rondom het gewricht, angst- en stressvermindering), het weglaten wat de patiënt op bed houdt (dus geen drains, catheter, of pijnpomp), een verbeterd protocol ten aanzien van misselijkheid en braken, betere vulving en voeding, betere stolling en minder hematomen, vroege mobilisatie, minder complicaties terwijl dezelfde ontslagcriteria worden gehanteerd.

Voor de organisatorische verbeteringen kan worden gedacht aan: verbetering van de patiëntvoorlichting (infomap en film), het voorkomen van 'pyjama verlamming' (in bed blijven liggen), snelle mobilisatie met fysiotherapeut (4 uur na operatie) en betere afstemming: opname - operatie - ontslag, door multidisciplinaire samenwerking.

In het Rijnland Ziekenhuis is onderzoek gedaan naar het effect van RR in de periode september 2012 - maart 2013, waarbij de onderzoekspopulatie bestond uit 73 patiënten inclusie 'oud' (september 2012 - november 2012) en 69 patiënten inclusie 'RR' (december 2012 - maart 2013). Resultaten van het onderzoek laten zien dat patiënten in de RR-onderzoeksgroep, in vergelijking met de "oude" onderzoeksgroep:

- minder pijn hadden na 8, 16 en 24 uur ($p < 0,05$)
- minder misselijk waren, van $> 60\%$ naar $< 10\%$
- minder braakten

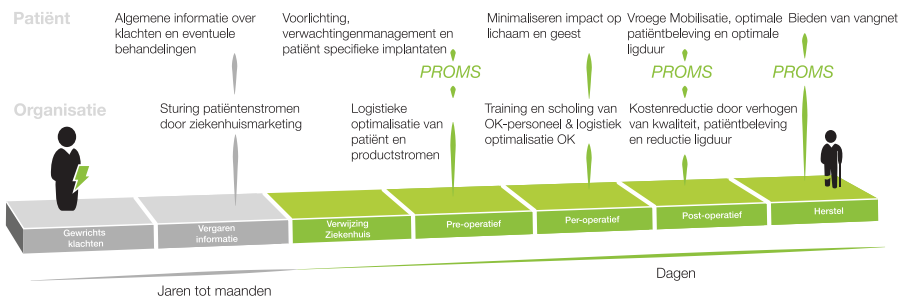
Ook was er minder opiaatgebruik, een kortere ligduur, een hogere patiënttevredenheid en de medewerkers waren ook meer tevreden.

Dr. Jansen concludeert dat RR leidt tot een optimaal welbevinden en herstel na een heup- of knieprothese. Als men wil starten met dit verandertraject is het creëren van draagvlak van groot belang, want RR betekent samenwerken in een multidisciplinaire team, waarbij ook de patiënt actief moet worden betrokken bij zijn eigen herstel. Vaak wordt gedacht dat bij RR snelheid voorop staat, maar dat is niet waar: **'Eerst beter, en dan pas sneller!'**

Tijdpad Implementatie Rijnland Ziekenhuis:

- Feb 2011 Biomet International Hip meeting Amsterdam (Kehlet & Husted)
- Nov 2011 RR Symposium Berlijn (met HCl team)
- Dec 2012 Maatschapsvergadering orthopedie (draagvlak collega's)
- Jan 2012 Onderwijs ortho/anesthesie/afd/poli (staf, ass & PA's)
- Mrt 2012 Multidisciplinaire RR meeting Leiderdorp (procesanalyse)
- Apr 2012 Start stuur- & werkgroepen (poliklinisch & klinisch pre-/peri-/postop)
- Nov 2012 Eerste patiënt behandeld vlg RR (door senior orthoëed maatschap)
- Apr 2013 Rapid Recovery Symposium Den Haag (bezoek met collega's)
- Jun 2013 Officiële opening Rijnland Rapid Recovery (Overhandiging patiënt info mappen aan RvB & vertoning patiënt film)
- Okt 2013 Rijnland Fysiotherapie Symposium (onderwerp: 'Rapid Recovery' voor fysio's & huisartsen)
- Nov 2013 European Expert Forum Praag (kennisuitwisseling met andere RR centra)

Ondertussen een belangrijke standaard in de behandeling van orthopedie patiënten

Het Joint Care Programma is geïntroduceerd in april 1998 en sindsdien uitgegroeid tot het voorbeeld van zorgvernieuwing, waarbij kwaliteitsverbetering de sleutel is tot patiënttevredenheid en kostenreductie.

Het Joint Care gedachtegoed is verder doorontwikkeld tot het Rapid Recovery Programma, waar met de laatste inzichten in anesthesie, pijnbehandeling, PONV (Post Operative Nausea & Vomiting) & bloedmanagement, etc., een snelle mobilisatie wordt beoogd die het herstel positief beïnvloedt.

De Rapid Recovery inzichten zijn universeel en kunnen vertaald worden naar verschillende andere indicaties. Biomet heeft programma's ontwikkeld voor fragiele patiënten met een heupfractuur (Collum Care), en patiënten met rug- en schouderklachten.

